

HØJESTERETS DOM

afsagt torsdag den 15. september 2022

Sag 45/2022

(1. afdeling)

Generalauditøren

mod

T

(advokat Henrik Karl Nielsen, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Holstebro den 1. oktober 2021 (1-3278/2021) og af Vestre Landsrets 13. afdeling den 27. januar 2022 (V.L. S-2152-21).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Henrik Waaben, Oliver Talevski, Anne Louise Bormann, Kristian Korfits Nielsen og Rikke Foersom.

Påstande

Dommen er anket af den militære anklagemyndighed med påstand om skærpeelse, herunder således at sagens forhold 1 henføres under straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2, jf. stk. 4, 1. pkt.

T har nedlagt påstand om stadfæstelse af landsrettens dom.

Anbringender

Den militære anklagemyndighed har anført navnlig, at sagens forhold 1 er omfattet af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2, jf. stk. 4, 1. pkt., idet våbenbesiddelsen er sket under særligt skærpende omstændigheder, og at straffen skal fastsættes til ubetinget fængsel mellem 3 år og 6 måneder og 4 år.

Ved vurderingen af, om der foreligger særligt skærpende omstændigheder efter § 192 a, stk. 1, nr. 2, må der – i lighed med, hvad der gælder i relation til § 192 a, stk. 1, nr. 1 – lægges vægt på våbnenes og eksplosivstofferne farlighed. Der vil som udgangspunkt altid foreligge

særligt skærpende omstændigheder ved besiddelse af krigsmateriel, herunder en håndgranat, der på grund af dens særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade.

Landsretten har foretaget en samlet vurdering af, om der foreligger særligt skærpende omstændigheder, og har lagt vægt på bl.a., at T ikke opbevarede håndgranaten sammen med detonatoren, at håndgranaten efter forklaringen fra Ryan Kreutzmann ikke kunne udløse sig selv, og at T er ustraffet og har gode personlige forhold. Efter § 192 a, stk. 1, nr. 2, og forarbejderne til bestemmelsen er der ikke grundlag for at foretage en sådan samlet vurdering ved besiddelse af våben af særdeles farlig karakter.

Forholdet er omfattet af § 192 a, stk. 1, nr. 2, selv om T ikke opbevarede håndgranaten sammen med detonatoren. Efter forarbejderne er det i relation til krigsmateriel uden betydning for anvendelsen af bestemmelsen, om materiellet er forsynet med anordninger, der kan bringe våbnet eller eksplosivstoffet til sprængning. Dette følger også af sammenhængen mellem bestemmelsens stk. 1 og stk. 4, idet det af stk. 4, sidste pkt., fremgår, at besiddelsen af sådanne anordninger indgår som en yderligere skærpende omstændighed.

T har besiddet håndgranaten på offentligt tilgængeligt sted, idet han transporterede den fra X Skydeterræn til sin bopæl i Y-by. Der skal derfor fastsættes en skærpet straf efter § 192 a, stk. 4, 1. pkt. Efter forarbejderne skal straffen i førstegangstilfælde omfattet af stk. 4, 1. pkt., fastsættes til ubetinget fængsel mellem 3 år og 6 måneder og 4 år.

Der foreligger ikke formildende omstændigheder, der kan begrunde en nedsættelse af straffen i medfør af straffelovens § 83.

Det er ikke en formildende omstændighed, at T ikke har tilknytning til rocker- eller terrororganisationer eller bandekriminalitet, jf. UfR 2021.4778 H. Det er heller ikke en formildende omstændighed, at hans besiddelse af detonatoren var af kortere varighed, idet han fortsat havde adgang til den. Opbevaringen af detonatoren er snarere et skærpende moment, idet hans kolleger kunne bringe den til sprængning ved at træde på den.

I skærpende retning bør det tillægges betydning, at T kom i besiddelse af håndgranaten og detonatoren ved et arbejdspladstyveri, hvilket er et massivt svigt af hans stilling som betroet soldat med adgang til våben og eksplosivstoffer.

T har anført navnlig, at landsretten med rette har henført våbenbesiddelsen i sagens forhold 1 under våbenlovens § 10, stk. 1, jf. § 2, stk. 1, jf. § 1, stk. 1, nr. 4. Hans besiddelse af håndgranaten er ikke sket under særligt skærpende omstændigheder, og forholdet er derfor ikke omfattet af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2.

En håndgranat uden detonator er ikke af særdeles farlig karakter, og den er ikke egnet til at forvolde betydelig skade. Det kan efter forklaringen fra Ryan Kreutzmann lægges til grund, at håndgranatskallen ikke var farlig, hvis den blev opbevaret for sig selv. Håndgranatskallen var kun farlig ved påvirkning af en detonator eller en tilsvarende energi, og selv ved brand ville den sandsynligvis brænde uden at detonere.

Det følger af forarbejderne til § 192 a, at der ved vurdering af farligheden af eksplosivstoffer skal lægges vægt på de konkrete omstændigheder ved besiddelsen. I den foreliggende sag fører en vurdering af de konkrete omstændigheder til, at der ikke var nogen nærliggende risiko for, at håndgranaten ville blive anvendt til angreb eller forsvar.

Ved vurderingen må der – som landsretten har gjort – endvidere lægges vægt på hans gode personlige forhold, herunder at han er ustraffet og ikke har tilknytning til kriminelle miljøer. Der må også lægges vægt på, at håndgranatskallen ikke blev opbevaret sammen med detonatoren, at den ikke kunne udløses af sig selv, og at han kun kortvarigt var i besiddelse af detonatoren for at grave den ned med henblik på bortskaffelse.

Hvis Højesteret mener, at sagens forhold 1 er omfattet af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2, taler oplysningerne om hans person og sagens konkrete omstændigheder afgørende for, at straffen fastsættes under mindstestrafteammen på 2 år, jf. straffelovens § 83.

Det taler for en mildere straf, at han erkendte forholdet over for sin foresatte, og at han tilbageleverede håndgranatskallen og identificerede den skjulte detonator i skydeterrænet. Det taler ligeledes for en mildere straf, at han har gode personlige forhold, og at han er ustraffet og uden relationer til det kriminelle miljø eller den persongruppe, som skærperne af våbenlovgivningen er møntet på. Hertil kommer, at tyveriet af håndgranaten ikke var planlagt, at han kun kortvarigt var i besiddelse af detonatoren, og at han aldrig har forsøgt at anvende eller sælge håndgranaten.

Højesterets begrundelse og resultat

T har erkendt, at han som soldat i forsvaret den 26. maj 2021 stjal en håndgranatskal indeholdende 180 gram eksplosivstof og en detonator, mens han var på øvelse i X Skydeterræn. Han gravede detonatoren ned i skydeterrænet og tog håndgranatskallen med hjem til sin bopæl i Y-by. Da tyveriet blev opdaget, tilbageleverede han den 4. august 2021 håndgranatskallen, og dagen efter udpegede han stedet, hvor detonatoren var gravet ned.

I byretten blev T fundet skyldig i ”under særligt skærpende omstændigheder” at have været i besiddelse af en håndgranat, som efter sin særdeles farlige karakter er egnet til at volde betydelig skade, jf. straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2, jf. stk. 4, 1. pkt., jf. våbenlovens § 2, stk. 1, jf. § 1, stk. 1, nr. 4 (sagens forhold 1). Han blev endvidere fundet skyldig i tyveri (sagens forhold 2 og 3) og overtrædelse af våbenloven ved besiddelse af ammunition, afskudte hylstre mv. (sagens forhold 4). Byretten fastsatte straffen til fængsel i 3 år og 6 måneder.

I landsretten blev våbenbesiddelsen i sagens forhold 1 alene anset for sket ”under skærpende omstændigheder”, og forholdet blev derfor henført under våbenlovens § 10, stk. 1, jf. § 2, stk. 1, jf. § 1, stk. 1, nr. 4. Landsretten nedsatte straffen til fængsel i 6 måneder.

Sagen angår, om våbenbesiddelsen i sagens forhold 1 er omfattet af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2, eller om landsretten med rette har henført forholdet under våbenloven. Sagen angår endvidere strafudmålingen.

Straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2, fastsætter en straf på fængsel fra 2 år indtil 8 år for den, der overtræder lovgivningen om våben og eksplosivstoffer ved under særligt skærpende omstændigheder at besidde andre våben (end skydevåben) eller eksplosivstoffer, når våbnet eller eksplosivstofferne på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade.

T er i sagens forhold 1 fundet skyldig i at have besiddet en håndgranatskal indeholdende 180 gram eksplosivstof alt væsentligt på sin bopæl. Han er endvidere fundet skyldig i kortvarigt i X Skydeterræn tillige at have besiddet en detonator, som han gravede ned med henblik på bortskaffelse.

En håndgranat er efter forarbejderne et våben omfattet af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2. Højesteret finder, at den omhandlede håndgranatskal uden detonator også må anses for omfattet af bestemmelsen.

Besiddelse af våben omfattet af § 192 a, stk. 1, nr. 2, må efter Højesterets opfattelse som udgangspunkt anses for sket under særligt skærpende omstændigheder, idet der er tale om våben, der efter deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade. Dette udgangspunkt kan i helt særlige tilfælde fraviges, navnlig hvis der ikke er nærliggende risiko for, at våbnet tilsigtet eller utilsigtet vil volde betydelig skade.

T er ikke tidligere straffet, og han har ikke nogen tilknytning til et kriminelt miljø. Han var kun i en kortvarig periode i X Skydeterræn i besiddelse af en detonator, som han gravede ned med henblik på bortskaffelse. Han tog håndgranatskallen med som en souvenir, som han placerede på en hylde på sit værelse. Det fremgår af Ryan Kreutzmanns forklaring, at håndgranatskallen uden detonator ikke i sig selv var farlig.

Efter en samlet vurdering af sagens omstændigheder finder Højesteret, at våbenbesiddelsen i sagens forhold 1 ikke er sket under særligt skærpende omstændigheder. Forholdet er derfor med rette henført under våbenlovens § 10, stk. 1, jf. § 2, stk. 1, jf. § 1, stk. 1, nr. 4.

Højesteret finder ikke tilstrækkeligt grundlag for at forhøje straffen og stadfæster derfor landsrettens dom.

Thi kendes for ret:

Landsrettens dom stadfæstes.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for Højesteret.